

Opiskelijaohjaajakoulutus lisää opiskelijaohjausosaamista

Tuomikoski Anna-Maria, Ruotsalainen Heidi, Sivonen Pirkko, Tähtinen Tanja, Kääriäinen Maria
30.11.2017 ::

Tutkimuksessa arvioitiin opiskelijaohjaajakoulutuksen vaikuttavuutta opiskelijaohjaajien ohjausosaamiseen. Koulutus järjestetään monimuotoisena verkko- ja lähiopetusta sisältävänä koulutuksena Pohjois-Pohjanmaan sairaanhoitopiirissa kaksi kertaa vuodessa.

Tavoitteet

Tässä tutkimuksessa arvioitiin monimuotoisen opiskelijaohjaajakoulutuksen vaikuttavuutta opiskelijaohjaajien ohjausosaamiseen ja kuvattiin opiskelijaohjaajien ohjausosaamista. Tutkimus tehtiin yhteistyössä Oulun yliopistollisen sairaalan ja Oulun yliopiston hoitotieteen ja terveyshallintotieteen tutkimusyksikön kanssa. Tutkimuksen tavoitteena oli kehittää opiskelijaohjaajakoulutusta ja edistää opiskelijaohjaajien ohjausosaamista yliopistollisessa sairaalassa.

Suomessa ei vaadita ohjaajakoulutuksen käymistä, jotta voisi toimia terveysalan opiskelijoiden käytännön harjoittelun ohjaajana. Esimerkiksi Englannissa sairaanhoitajaopiskelijan ohjaajalla tulee olla vähintään vuoden työkokemus, opiskelijaohjaajakoulutus suoritettuna, ja olla rekisteröitynä ohjaajarekisteriin, ennen kuin voi toimia opiskelijaohjaajana [11](#). Suomalaisessa terveydenhuollossa kaikkien oletetaan osaavan toimia opiskelijoiden ohjaajina ja opetussairaalassa terveysalan ammattilaiset ovat velvoitettuja siihen. Suomessa

opiskelijaohjaajakoulutusta järjestetään, mutta niiden sisällöt, laajuudet ja toteutustavat vaihtelevat järjestäjästä riippuen. Luojuksen [\[2\]](#) mukaan tarvitaan näyttöön perustuvaa opiskelijaohjaajakoulutusta, jonka tulisi olla yhdenmukainen kansallisesti. Opiskelijaohjaajakoulutuksen on todettu lisäävän ohjaajien ohjaushalukkuutta ja ohjausosaamista sekä vaikuttavan myönteisesti ohjausilmapiiriin [\[2\]](#). Lisäksi koulutuksella voidaan edistää ohjaajan ohjausominaisuuksien ja tietoisien ohjaajuuden vahvistamista [\[2\]](#) [\[3\]](#).

Monimuotoinen opiskelijaohjaajakoulutus

Monimuotoinen opiskelijaohjaajakoulutus (2 op) sisälsi lähiopetusta kolmena päivänä (20 h) ja itsenäistä opiskelua (noin 34 h) Moodle verkko-oppimisympäristössä. Monimuotoiseen opiskelijaohjaajakoulutukseen sisältyvän verkkokurssin koulutusmateriaali ja -sisältö on tuotettu Vetovoimainen ja terveyttä edistävä terveydenhuolto 2009–2010 hankkeessa, jonka aikana koulutus pilotoitiin. Koulutuksen sisältö perustui valtakunnallisen opiskelijaohjauksen kehittämisverkoston laatimiin suosituksiin ohjaajakoulutuksen sisällöstä, jotka perustuivat tutkimustietoon ja näyttöön aiemmasta opiskelijaohjaajakoulutuksen vaikuttavuudesta.

Opiskelijaohjaajakoulutuksen tavoitteena on ohjaajien opiskelijaohjausosaamisen vahvistaminen ja käytännön oppimisympäristössä tapahtuvan opiskelijaohjauksen laadun kehittäminen. Lisäksi tavoitteena on lisätä ohjaajien kiinnostusta ja motivaatiota ohjaukseen sekä korostaa terveysalan ammattilaisten ennakoivan rekrytoinnin merkitystä opiskelijaohjauksessa. Tavoitteena on, että koulutuksen jälkeen opiskelijaohjaaja osaa ohjata ja tukea opiskelijan oppimisprosessia ja ammatillista kehittymistä sekä osaa kehittää työympäristöään kliinisenä oppimisympäristönä.

Opiskelijaohjaajakoulutuksen lähiopetuspäivien (7 h/päivä) sisältöteemat olivat: 1) ohjaajana toimiminen, 2) ohjausprosessi ja 3) ohjauksen monimuotoisuus. Teemojen opiskelu jatkui verkko-oppimisympäristössä jokaisen lähiopetuspäivän jälkeen itsenäisesti, mutta vuorovaikutuksessa muiden opiskelijoiden kanssa. Verkko-opiskelun tavoitteena oli lähiopetuspäivissä opiskeltujen asioiden syventäminen verkkokeskustelujen ja -tehtävien avulla. Kouluttajina toimivat Pohjois-Pohjanmaan sairaanhoitopiirin opetuskoordinaattorit ja terveystieteiden opettajaopiskelijat Oulun yliopiston hoitotieteen ja terveyshallintotieteen tutkimusyksiköstä. Koulutus toteutui vuosina 2013–2015 kaksi kertaa vuodessa, syksyisin ja keväisin.

Menetelmät tavoitteiden saavuttamiseksi

Tutkimusasetelmana oli kvasikokeellinen tutkimus, jossa koulutukseen osallistujat (n=140) vastasivat koulutuksen alussa ja heti sen päätyttyä opiskelijaohjaajien ohjausosaamista arvioivaan kyselyyn (n=99). Opiskelijaohjausosaamisen mittari (Kääriäinen2013 ©) koostuu 119 väittämästä ja seitsemästä osa-alueesta, joita ovat ohjauskäytännöt, ohjaajan ominaisuudet, ohjausmotivaatio, oppimisprosessin tukeminen, tavoitteellinen ohjaus ja ohjauskeskusteluosaaminen sekä palautteen antamis- ja arviointiosaaminen. Mittarin validiteetti ja reliabiliteetti on todettu hyväksi [\[4\]](#). Aineisto analysoitiin tilastollisin menetelmin käyttäen Wilcoxon merkittyjen sijalukujen testiä.

Tulokset

Opiskelijaohjaajat (n=140) arvioivat osaamisensa ennen koulutusta kaikilla osa-alueilla pääosin hyväksi. Koulutuksen jälkeen ohjaajat (n=99) arvioivat osaamisensa hyväksi. Opiskelijaohjausosaaminen lisääntyi tilastollisesti merkitsevästi ohjauskäytäntöjen tuntemisessa, oppimisprosessin tukemisessa, tavoitteellisessa ohjauksessa ja ohjauskeskusteluosaamisessa sekä palautteen antamis- ja arviointiosaamisessa. Koulutus ei vaikuttanut ohjaajien motivaatioon tai ominaisuuksiin tilastollisesti merkitsevästi. Koulutukseen osallistujista oli valta osa naisia (93,6 %). Sairaanhoitajana toimi 60,7 % ja perus- tai lähihoitajana 17,1 % osallistujista ja he toimivat sairaalassa useilla eri osastoilla ja poliklinikoilla.

Yhteenveto

Opiskelijaohjausosaaminen lisääntyi kaikissa osa-alueissa, mutta ohjaajan ominaisuuksissa tai motivaatiossa muutos ei ollut tilastollisesti merkitsevä. Koulutukseen hakeutuneet ohjaajat olivat jo lähtökohtaisesti ohjausominaisuuksiltaan hyviä sekä motivoituneita opiskelijaohjaukseen ennen koulutusta. Haasteena onkin saada kaikki ohjaajat osallistumaan opiskelijaohjaajakoulutukseen. Aiempien tutkimusten mukaan opiskelijaohjaajien ohjausosaamisessa on kehitettävää [\[5\]](#) [\[6\]](#).

Johtopäätökset

Tämän tutkimuksen mukaan monimuotoinen opiskelijaohjaajakoulutus edistää ohjaajien opiskelijaohjausosaamista. Jatkossa koulutuksen vaikuttavuutta olisi syytä tutkia laajemmalla otoskoollla sekä käyttämällä kontrolliryhmää. Koulutuksen kokonaan verkkoon siirtämistä ja sen vaikutusta osaamiseen olisi hyvä tutkia, jotta koulutusta voitaisiin tarjota laajasti kansallisesti sekä perus- että erikoissairaanhoidossa työskenteleville työntekijöille. Koulutuksen sisältöteemojen kehittämisen osalta tulee huomioida harjoitteluissa ohjattavana olevat kansainväliset opiskelijat sekä mahdolliset haasteelliset opiskelijat.

Lähteet

1. [^](#)Nursing, Midwifery Council (NMC). 2008. Standards to support learning and assessment in practice. NMC standards for mentors, practice teachers and teachers. London: NMC.
2. [^ abc](#)Luojus, K. 2011. Ammattitaitoa edistävän harjoittelun ohjauksen toimintamalli. Ohjaajien näkökulma. Väitöskirja. Tampereen yliopisto. Acta Universitas Tamperensis 1579. Hakupäivä 3.10.2017.
<https://tampub.uta.fi/bitstream/handle/10024/66696...>
3. [^](#)Vänskä, K. 2012. Ohjauksen osaajat – Miten he sen tekevät? Terveysalan ohjaajien käsityksiä ohjausosaamisesta. Jyväskylän ammattikorkeakoulun julkaisuja 132. Jyväskylän ammattikorkeakoulu. Hakupäivä 3.10.2017.
<https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/47224...>
4. [^](#)Tuomikoski, A-M., Ruotsalainen, H. & Kääriäinen M. Development and psychometric testing of the Mentoring Competence Instrument (MCI) for nurses. Manuscript.
5. [^](#)Karjalainen, T., Ruotsalainen, H., Sivonen, P., Tuomikoski, A-M., Huhtala, S. & Kääriäinen, M. 2015. Opiskelijaohjaajien arviot omasta ohjausosaamisestaan. Hoitotiede 27 (3), 183–198.
6. [^](#)Kälkäjä, M., Ruotsalainen, H., Sivonen, P., Tuomikoski, A-M., Vehkaperä, A. & Kääriäinen, M. 2016. Opiskelijaohjauskäytännöt, -resurssit ja ohjaajat terveysalalla: opiskelijaohjaajien näkökulma. Hoitotiede 28 (3), 229–242.

Metatiedot

Nimeke: Opiskelijaohjaajakoulutus lisää opiskelijaohjausosaamista. Teoksessa K. Koivisto, A. Henner & L. Kiviniemi (toim.) Hoitotyön koulutus ja tutkimus- ja kehittämistoiminta – ajankohtaisia ja tulevaisuutta ennakoivia haasteita

Tekijä: Tuomikoski Anna-Maria; Ruotsalainen Heidi; Sivonen Pirkko; Tähtinen Tanja; Kääriäinen Maria

Aihe, asiasanat: kliininen harjoittelu, ohjaus, opiskelijat, terveysala, täydennyskoulutus

Tiivistelmä: Artikkelinä käsittelee tutkimusta, jossa arvioitiin monimuotoisen opiskelijaohjaajakoulutuksen vaikuttavuutta opiskelijaohjausosaamiseen ja kuvattiin opiskelijaohjausosaamista opiskelijaohjaajien itsensä arviomana. Tutkimukseen osallistui 140 terveysalan ammattilaista, jotka osallistuivat opiskelijaohjaajakoulutukseen.

Osallistujat vastasivat opiskelijaohjausosaamista koskevaan kyselyyn ennen (n=140) ja jälkeen (n=99) koulutuksen. Aineisto analysoitiin tilastollisin menetelmin. Koulutuksen jälkeen opiskelijaohjaajat arvioivat tuntevansa opiskelijaohjauskäytännöt paremmin ja osaavansa tukea opiskelijoiden oppimisprosessia paremmin, ohjata opiskelijoita tavoitteellisemmin, sekä arvioivat oman ohjauskeskusteluosaamisen ja palautteen antamisen ja arviointiosaamisen kehittyneen.

Julkaisija: Oulun ammattikorkeakoulu, Oamk

Aikamääre: Julkaistu 2017-11-30

Pysyvä osoite: <http://urn.fi/urn:nbn:fi-fe2017101850149>

Kieli: suomi

Suhde: <http://urn.fi/URN:ISSN:1798-2022>, ePooki - Oulun ammattikorkeakoulun tutkimus- ja kehitystyön julkaisut

Oikeudet: Julkaisu on tekijänoikeussäännösten alainen. Teosta voi lukea ja tulostaa henkilökohtaista käyttöä varten. Käyttö kaupallisiin tarkoituksiin on kielletty.

Näin viittaat tähän julkaisuun

Tuomikoski, A-M., Ruotsalainen, H., Sivonen, P., Tähtinen, T. & Kääriäinen, M. 2017. Opiskelijaohjaajakoulutus lisää opiskelijaohjausosaamista. Teoksessa K. Koivisto, A. Henner & L. Kiviniemi (toim.) Hoitotyön koulutus ja tutkimus- ja kehittämistoiminta – ajankohtaisia ja tulevaisuutta ennakoivia haasteita. ePooki. Oulun ammattikorkeakoulun tutkimus- ja kehitystyön julkaisut 43. Hakupäivä xx.xx.2017. <http://urn.fi/urn:nbn:fi-fe2017101850149>.